

Документ за разглеждане в заседание

B9-0165/2024

8.3.2024

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ

за приключване на разисквания по изявление на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност

съгласно член 132, параграф 2 от Правилника за дейността

относно по-тесни връзки между ЕС и Армения и необходимостта от мирно споразумение между Азербайджан и Армения (2024/2580(RSP))

Андрей Ковачев, Желяна Зовко, Михаел Галер, Раса Юкнявичиене, Андриус Кубилиус, Изабел Визелер-Лима, Франсоа-Ксавие Белами, Аня Хага, Мириам Лексман, Лукас Мандл, Сара Шютедал, Михаела Шойдрова, Том Ванденкенделаре, Томаш Здоховски
от името на групата PPE

Резолюция на Европейския парламент относно по-тесни връзки между ЕС и Армения и необходимостта от мирно споразумение между Азербайджан и Армения (2024/2580(RSP))

Европейският парламент,

- като взе предвид своите предходни резолюции относно Армения, Азербайджан и положението в Нагорни Карабах,
 - като взе предвид Устава на Организацията на обединените нации, Заключителния акт от Хелзинки и Декларацията от Алма Ата от 21 декември 1991 г.,
 - като взе предвид Споразумението за всеобхватно и засилено партньорство между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия и техните държави членки, от една страна, и Република Армения, от друга страна (Споразумението за всеобхватно и засилено партньорство между ЕС и Армения)¹, което влезе изцяло в сила на 1 март 2021 г.,
 - като взе предвид обръщението на министър-председателя на Армения Никол Пашинян пред пленарното заседание на Европейския парламент на 17 октомври 2023 г.,
 - като взе предвид заключенията от втория диалог на високо равнище между ЕС и Армения в областта на политиката и сигурността от 15 ноември 2023 г.,
 - като взе предвид факта, че Армения стана страна по Римския статут на Международния наказателен съд (МНС) на 1 февруари 2024 г.,
 - като взе предвид доклада относно изпълнението на партньорството с Армения от 12 февруари 2024 г.,
 - като взе предвид петото заседание на Съвета за партньорство ЕС – Армения, проведено на 13 февруари 2024 г.,
 - като взе предвид член 132, параграф 2 от своя Правилник за дейността,
- А. като има предвид, че на 17 октомври 2023 г. в речта си пред Европейския парламент министър-председателят на Армения Никол Пашинян призова за поемане на съвместен ангажимент за по-нататъшно укрепване на отношенията между ЕС и Армения и подчерта, че „Република Армения е готова да се доближи до Европейския съюз, доколкото Европейският съюз счита това за възможно“;
- Б. като има предвид, че Европейският съвет от 26 – 27 октомври прикани върховния представител на Европейския съюз по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и Комисията да представят варианти за това как отношенията между ЕС и Армения, във всичките им измерения, могат да се

¹ [ОБ L 23, 26.1.2018 г., стр. 4.](#)

- укрепят възможно най-добре; като има предвид, че на 13 ноември 2023 г. Съветът по външни работи даде зелена светлина за идентифицирането на допълнителни мерки за подкрепа; като има предвид, че съвместната констативна командировка на Европейската служба за външна дейност и на Комисията в Армения през седмицата, започваща от 27 ноември 2023 г., потвърди споделената амбиция на двете страни за засилване на сътрудничеството, включително поемане на допълнителен ангажимент в някои нови области, като например сигурността и отбраната, както и за подобряване на секторното сътрудничество;
- В. като има предвид, че отношенията между ЕС и Армения се основават на общи ценности, като например демокрация, принципи на правовата държава, права на човека и основни свободи, регионално сътрудничество и активно участие в рамката за Източното партньорство, с цел да се допринесе за регионалното сътрудничество и стабилност;
- Г. като има предвид, че след „кадифената революция“ от 2018 г. Армения провежда системно реформи, насочени към укрепване на демокрацията, съдебната система и институциите за борба с корупцията;
- Д. като има предвид, че под ръководството на министър-председателя Никол Пашинян Армения реагира на нестабилната обстановка във връзка със сигурността, на своята по-слаба позиция във военната сфера спрямо Азербайджан и на ненадеждния съюз с Русия, като замрази членството си в Организацията на Договора за колективна сигурност и като се стреми да намали зависимостта си от Руската федерация в областта на сигурността и да включи нови участници в своя микс за сигурност, например чрез засилено военно сътрудничество с Франция, Гърция и други държави — членки на ЕС;
- Е. като има предвид, че Руската федерация се опитва да подкопае демократичната легитимност на Армения, да разпространява хаос и дестабилизация чрез кампании за дезинформация и да се възползва от военната слабост на Армения при конфронтацията ѝ с Азербайджан;
- Ж. като има предвид, че арменската икономика все още е силно зависима от Русия, по-специално в стратегическия енергиен сектор; като има предвид, че министър-председателят Никол Пашинян призова за увеличаване на помощта в рамките на икономическия и инвестиционен план на ЕС; като има предвид, че икономическият и инвестиционен план досега е мобилизирал около 500 милиона евро под формата на междусекторни инвестиции;
- З. като има предвид, че новата програма за партньорство между ЕС и Армения, която бе договорена по време на петия Съвет за партньорство ЕС – Армения, ще приоритизира подобряването на устойчивостта на страната и диверсифицирането на нейната икономика, както и засилването на сътрудничеството в областта на сигурността и увеличаването на инвестициите, като ключ към икономическо сътрудничество;
- И. като има предвид, че през септември 2023 г. Азербайджан, след деветмесечна блокада на Лачинския коридор, пое контрола над останалите части на Нагорни Карабах чрез употребата на сила; като има предвид, че близо 140 000 арменци

трябваше да избягат от Нагорни Карабах, което доведе до почти пълното изчезване на арменското население, живеещо там от векове; като има предвид, че този акт може да е равносilen на етническо прочистване; като има предвид, че непризнатата Република Арцах престана да съществува на 1 януари 2024 г., след като нейните органи се съгласиха под натиск да я разпуснат;

- Й. като има предвид, че Армения и Азербайджан започнаха преки преговори за евентуално мирно споразумение, което би могло да отвори нова глава в техните двустранни отношения; като има предвид, че продължава да има разногласия по някои въпроси, свързани с определянето и обозначаването на границите, както и с практическите условия за уреждане на транспортните връзки между самия Азербайджан и неговия ексклав Нахичеван;
- К. като има предвид, че в Нагорни Карабах се намират множество църкви, джамии, каменни кръстове и гробища; като има предвид, че след като по време на войната през 2020 г. Азербайджан умишлено нанесе значителни щети на арменското културно наследство, Международният съд посочи в своето постановление от 7 декември 2021 г.², че Азербайджан трябва „да предприеме всички необходими мерки за предотвратяване и наказване на актове на вандализъм и оскверняване, засягащи арменското културно наследство, включително, но не само, църкви и други места за богослужение, паметници, забележителности, гробища и артефакти“;
- Л. като има предвид, че азербайджанското ръководство продължава да прави иредентистки изявления по отношение на суверенната територия на Армения; като има предвид, че азербайджанската армия продължава да окупира към 170 км² от суверенната територия на Армения;
- М. като има предвид, че гражданската мисия на Европейския съюз в Армения (EUMA) по линия на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО) беше разгърната през февруари 2023 г., с мандат да наблюдава и да докладва за развитието на положението по арменско-азербайджанската граница; като има предвид, че EUMA има право да действа само от арменската страна на границата, тъй като Азербайджан отказва да допусне мисията до своята страна от границата;
1. признава и приветства факта, че арменските органи категорично подчертаха желанието си за укрепване и приоритизиране на отношенията с Европейския съюз; счита, че Европейският съюз следва да реагира положително и да се възползва пълноценно от тази потенциална геополитическа промяна;
 2. насърчава Комисията и държавите членки да започнат работа по пътна карта за постигане на амбициозно подобряване на отношенията между ЕС и Армения; счита, че при настоящите обстоятелства Споразумението за всеобхватно и засилено партньорство между ЕС и Армения е недостатъчно и че неговият политически потенциал не се реализира; счита, че опитът, произтичащ от споразуменията за асоцииране/задълбочените и всеобхватни зони за свободна

² Определение на Международния съд от 7 декември 2021 г. относно искането за посочване на временни мерки за прилагането на Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация (*Армения срещу Азербайджан*).

търговия (ЗВЗСТ) с Украйна, Грузия и Република Молдова, следва да служи като добра основа, по-специално във връзка с постепенната секторна интеграция с единния пазар, което следва да осигури осезаеми ползи на макро- и микроравнище за Армения; приветства новата програма за партньорство между ЕС и Армения;

3. счита, че съгласно член 49 от Договора за Европейския съюз Армения има европейска перспектива и може да кандидатства да стане член на Европейския съюз, при условие че спазва критериите от Копенхаген и принципите на демокрацията, че зачита основните свободи, правата на човека и правата на малцинствата и спазва принципите на правовата държава; призовава ЕС да проучи възможностите за предоставяне на статут на страна кандидатка на Армения и да осигури необходимата подкрепа в тази връзка;
4. подчертава връзката между процеса на постепенна интеграция на Армения към ЕС и подобрените перспективи за устойчив мир в Южен Кавказ, както и за отключване на потенциала за развитие на целия регион;
5. признава, че Руската федерация продължава да оказва силно влияние върху арменската икономика, което прави Армения уязвима спрямо заплахите на Руската федерация за налагане на санкции, с цел наказване на страната за нейния независим политически и стратегически избор; счита, че ЕС трябва да бъде готов да предостави бърза помощ за Армения с цел смекчаване на неблагоприятните последици от подобни враждебни мерки;
6. силно насърчава Комисията и държавите членки да се възползват от тази възможност и от набраната инерция, за да разработят съобразена с индивидуалните потребности програма за партньорство за поетапната политическа и социално-икономическа интеграция на Армения към ЕС, придружена от специален план за действие с пътна карта, целящ да подпомогне Армения да намали търговската си зависимост от Руската федерация и да преразгледа съществуващите приоритети за партньорство с цел ускоряване на сближаването на законодателството на Армения с достиженията на правото на ЕС;
7. признава неотложната необходимост от засилване на сътрудничеството между ЕС и Армения в областта на сигурността и отбраната; решително подкрепя стремежа на Армения да се възползва от военната помощ, предоставяна чрез Европейския механизъм за подкрепа на мира; отбелязва добавената стойност от провеждането на редовен диалог между ЕС и Армения относно политиката и сигурността, като рамкова платформа за всички въпроси, свързани със сигурността; призовава за започване на проучване за оценка на хибридните заплахи, което ще помогне на Армения да идентифицира основните уязвимости и да разработи целенасочени решения; призовава Армения да бъде поканена да участва в мисии и операции на ЕС по линия на ОПСО;
8. призовава ЕС да предостави техническа помощ за националните регулаторни институции на Армения, по-специално в областта на единния пазар, конкуренцията и подкрепата за инвестиции, както и да осигури помощ за

фитосанитарните лаборатории в Армения, така че те да могат да проверяват ефективно качеството на селскостопанските продукти, предназначени за износ за ЕС; освен това призовава ЕС да предостави нови безвъзмездни средства и заеми за подкрепа на икономическия растеж и реформите в Армения, придружени от допълнително укрепване на икономическия и инвестиционен план и водещите инициативи, наред с насърчаване на свързването на Армения към подводните електроенергийни и интернет кабели в Черно море и помощта за Арменския комитет за гражданско въздухоплаване за въвеждане на необходимите подобрения, с цел той да бъде заличен от черния списък на ЕС;

9. признава неизползвания потенциал на преките контакти между народите на ЕС и на Армения; призовава за признаване на напредъка, постигнат от Армения при прилагането на споразуменията за облекчаване на визовия режим и за реадмисия; счита, че е време за започване на диалог за либерализиране на визовия режим с Армения;
10. приветства сключването на споразумението между ЕС и Република Армения, което ще позволи трансфера на оперативни лични данни между Евроюст и компетентните органи на Армения, като част от съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси; подчертава, че е важно да продължи задълбочаването на сътрудничеството между ЕС и Армения с цел борба с престъпността и тероризма и защита на сигурността на Съюза, което е от полза и за двете страни;
11. изразява подкрепата си за дейностите на мисията EUMA и подчертава нейната важна роля; призовава нейният мандат да бъде удължен след 2025 г. и нейният персонал да бъде допълнително увеличен; отново изразява разочарованието си от отказа на Азербайджан да позволи на мисията да действа от неговата страна на границата;
12. подчертава, че ЕС следва да бъде готов да наложи санкции на лица и субекти, които застрашават суверенитета, независимостта и териториалната цялост на Армения, при евентуалното провеждане на военни операции от страна на азербайджанските въоръжени сили срещу суверенната територия на Армения;
13. призовава азербайджанските органи да позволят безопасното връщане на арменското население в Нагорни Карабах, да предложат солидни гаранции за защита на техните права и собственост, както и да се въздържат от подстрекателска реторика, която би могла да насърчи дискриминацията срещу арменците; припомня на азербайджанските органи, че правото на завръщане в дома е основен принцип на международното право в областта на правата на човека;
14. отново осъжда нахлуването на азербайджанските военни сили в международно признатата територия на Армения и продължаващата окупация на части от нея; отново отправя искането си за изтегляне на войските на Азербайджан от цялата суверенна територия на Армения; отхвърля и изразява дълбока загриженост относно иредентистките и подстрекателски изявления на президента на Азербайджан и на други азербайджански държавни служители, които застрашават териториалната цялост и суверенитета на Армения, включително и изявленията, с

които се иска осигуряването на екстериториален коридор, свързващ Азербайджан с неговия ексклав Нахичеван; предупреждава Азербайджан за всеки потенциален военен авантюризъм срещу Армения;

15. потвърждава категоричната подкрепа на Европейския съюз за суверенитета, териториалната цялост и неприкосновеността на границите на Армения; решително подкрепя нормализирането на отношенията между Армения и Азербайджан въз основа на принципите за взаимно признаване на териториалната цялост и неприкосновеността на границите, базирани на Декларацията от Алмати от 1991 г., определянето на границите според съответните карти на Генералния щаб на СССР, предоставени на двете страни, и деблокиране на регионалната комуникация чрез зачитане на суверенитета и юрисдикцията на двете държави, въз основа на реципрочност и равенство;
16. насърчава Армения и Азербайджан да постигнат напредък в преговорите за мирен договор; счита, че това споразумение трябва да бъде договорено добросъвестно и да се основава на признаването на суверенитета, териториалната цялост и неизползването на сила; припомня, че е много важно процесът на определяне и обозначаване на границите да приключи, като предпоставка за постигането на бъдещо устойчиво мирно споразумение;
17. изразява сериозна загриженост относно неспособността за опазване на културното, религиозното и историческото наследство на арменското население в Нагорни Карабах, в нарушение на постановлението на Международния съд от 7 декември 2021 г.; осъжда всички случаи на разрушаване, вандализъм и оскверняване на обекти, като припомня вековното арменско присъствие в Нагорни Карабах; призовава азербайджанските органи да опазват, да защитават и да популяризират богатото и разнообразно наследство на региона;
18. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията, на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, на президента, правителството и парламента на Република Армения, на президента, правителството и парламента на Република Азербайджан, на генералния директор на ЮНЕСКО, на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, на ООН и на Съвета на Европа.